

časopis
za
kulturu
i
umetnost

polja

138

novi sad, mart 1970. god. XVI, cena 1,50 d.

PRAVO NA TIHU ZEMLJU

Na trgu čistom vjetar postavlja svoju klupu i svoje vlažne breskve prodaje, naš se korak u lazinama cvata čuje, u hodu glasno pjevamo kao vrijeme i šuma koja skupu mjerici srebra čuva dok provali joj gorak izvor u srcu; oblak dolazi vrlo kasno:

zvjezdani već ispije nam svu snagu i svu njenu težinu; sudaramo gradove kao čela i dode tako doba da prevari nas zlato pa prevagne u nama (tako u svaku ženu ulazi lipanj, srpanj, pšenica koja zrela počiva), nama bude iz neopreza dato

pravo na tihu zemlju i pčelu koja veže dragulje i dubine u krvi, naše ruke čekaju da ih putem stignemo, gusta žesta prožimljije noć i znanje noći a tijela leže u vično živo more iduć, o famne kuke nebeske ljubav vješa doline, nema mesta

za pad kad svi se tijeho spušljamo prema vrhu planine, muftne ruže dovodi uman svodnik do ruke, vjetar čita zakonik kojim sudi tišinama; u tamu produžujemo hodnik iz nas i opet k nama; sklupčan u ovom srhu spavam bez straha: MENE POSPANOŠT MOJA

BUDI

LUKO PALJETAK

godine

MOST

Nosim u sebi otok a neukrotili šestar opisuje ga morem i probada ga, smrt zvijezda je zapisana u meni kao slika leptir je uleg tačan nad ružom što iz krika vlastitog sulud kužnjak izvlači, ako cestar vodi tu vatru gore u rasap ja sam krt

zupčanik koji dane pomiče koji goni kutiju glazbe malu napravu koja vrti razroke suncokrete, u opasan sam tjesak ušao poput grozda pa sad sam samo pijesak i vino koje zlatom po gradovima zvoni u moždanima zemlje ispiram zrnca smrti

u vrtu kao vrtlar navrćem svoju glavu (a to se radi tako: uzme se britva britka i rascijepi se čelo zatim se krhka klica umetne kao kamen u srebro, pa u travu ukopam svoje noge i čekam da se vrtka ukaže biljka dobra sjedne li u nju ptica,

i ljubimo se zatim poda mnem; moja kost u ksilofone crne udara, strašnu ranu opisujem i pašem nalik na kakav bedem i stoјim preko sebe prebačen kao most i vama na stol u cvijeću donosim istu hrancu koju sam u tišini kravu prijesnu jedem

diver-

genti

Đuro Pulitika: Portret Luka Paljetka

NOĆ

Prolazi noć kroz kosti kroz tijesno staro sito,
ponavljam kretnju vala, ostaje samo troska
u karlicama zvijezda palac i nijema slova
pohvale; isti ljudi iz kojih buja žito
u susret jesmo isti a usta su nam nova
na čelu i na nozi, grlo je puno voska

i voća, strašna veza s budućim veza s uljem
postaje strpljiv način hoda kroz prakv jasnu
kroz uho koje sluša zvjezdani glas a čisti
od smrti svoje vrijeme, uspravljen s bolnim
žuljem
na tjemenu koračam i gušam vruću masnu
utrobu živih: nismo u istoj noći isti

svaka je naša ruka opasna jer se trlja
u zglobo (kao zemlja u tijelu), kretnju vala
ponavljaš u dolini gdje dosad nije mora
bilo, polako cestu dižemo: s ovog žala
počinje voda nebo polazi zatim zora
otvara noć a svjetlost samo je mučna mrlja
u njoj;

RUŽA

Ruža u glavi našoj otkriva svoju špilju
(a nju je davna ljubav prokopala kroz misli)
pa tako ima pravo na sve
u svakom bilju
ima po nogu preška nam davnoga, kroz žile
kroz ružu hoda otac i sin
a mi smo stisli
u neobičnom cvatu koljena sad ih sile

istrajne rastavljaju u škare koje režu
od neba i papira leptire da na igli
i na zvoniku traju
čuvajmo ravnotežu
glave u kojoj plove zvijezde u svome soku!
zar je sudsina grada u samo jednoj cigli
zar je sudsina neba u samo jednom oku
ako vas ljubim ja vas spašavam kao arku
i kao grana rosne masline
ruža rije

LUKO PALJETAK

GODINE

kroz ružu; na kraju smo ostali kao dvije
latice koje drži pri kruni zadnja šarka
i želja mučna zadnja da će po istoj strasti
nošene jednim vježrom jedna do druge pasti
(na stol)

na golo čelo koje se samo smije

GOVORIM IZNAD RIJEKE

Govorim iznad rijeke o svemu kao netko
koga je stiglo doba kazne i doba smrti
pa ta sloboda pruža mostove preko mene
na drugu stranu glasa famo gdje tako rijetko
ulaze prstii (može taj mlin u cvijetu stiti
čudesno nebo može stablo u slamku vene

pružiti svoje kobne vrtove); gdje je ptica
koju smo na ramenu nosili kao grumen
iz zlatonosne rijeke izvaden! pravim grivne
za čiste ljubavnike (ja Zlatar) svoja lica
ne pamtim, znam zbog čega u cvatu ključa rumen
opasno: da bi na njoj spalili svoje divne

udove prijatelji moji iz smrti; u svom danu
sunce folike noći dotakne kao usta:
u poljupcu sam tomo začočen kao ruža
u svoje ljudske kosti na čudesnome dlanu
podizem Grad za ljudi iz Šume što se pruža
do Jezera, za ljubav uzimam stara pustja

zaboravljena grota pa famo vodim ženu
u sumpor i u tijelo svemočno (tebe vodim);
zemlja je iščašena iz svemira u hodu
za vremenom i bijelim srnama; u tom trenu
upoznali smo ptice (a gledali smo vodu)
čisti govorili smo: doba je da se rodim

TEMA

I kako da te ljubim a da te ipak čuvam

GODINE

S ove se strane nebo naginje kao stara
trpeza, ima šuma misao jednu strašnu
polomilo se sunce u paprat voda sivara
godine ljubimo se u paviti u brašnu
pravimo narod; (visok je život mnogo viši
od ruke koja bere jabuke mnogo tiši)

pravimo nove bolne godine ja i žena:
ona proguta zemlju a ja progutam vodu
ona proguta kamen a ja progutam kamen
ona proguta pticu a ja progutam njena
vremena ona mene proguta ja u hodu
progutam grad i rosu a ona guša rude
ona proguta šumu a ja progutam ljudje
ona proguta polje a ja progutam cijele
planine nju progutam progutam svoje bijele
udove ona sebe progutam cvijet u plodu
padnemo zatim strašni ogromni: tako bude

KOSTUR VATRE

Stabla su zlatokrvna pa je i slavuj crven
u krošnji leptir sažet u cvijet a mi u nanos
pepele (vafra hrabro osvaja važnu tminu
gubeći uđa jedno po jedno, kostur vatre
tetura kao sablast, lubanja vatre zanos

umnožava i mjeri) sasvim polako ginu
ruke i dob a nebo hoće da hodom satre
zvjezdani dan polako ulazi u nutrinu
otvara sat u sebi, ja uspravljen pa strven
podupirem mu vrijeme; rascvala već slatkoča

opija flo i pun je do vrha vlažni badanj
oprezno svoja vrata otvaram kad se noća
(a ljube se srndači u šumi) vrući točilj
brusilj nas kao strašne sjekire: čuvaj čelo
otkrito krvav idem (još sinoć su na pladan
stavili moju glavu hranjivu usred voća);

ima u tami ruže jedno posvema bijelo
mjesto i tu smo stali uzašavši u tijelo,
i tražeći se, bolno se spoticali o cilj